

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 896/2016-54

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. júna 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészáros (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], Nemecko, zastúpeného advokátkou JUDr. Helenou Dobosovou, Advokátska kancelária, Ružová dolina 10, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 40/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ ZNAČENIE] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 40/2011 porušené boli.

2. [REDAKČNÝ ZNAČENIE] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Ing. ██████████ priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov), ktorú je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť na účet jeho advokátky JUDr. Heleny Dobosovej, Advokátska kancelária, Ružová dolina 10, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 896/2016-24 zo 14. decembra 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť ██████████ (ďalej len „sťažovateľ“) v časti, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 40/2011 (pôvodne v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 86/98).

2. Zo sťažnosti vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplynulo, najmä, že:

Dňa 23. augusta 1998 podali ██████████ (ďalej aj „navrhovateľ“) a jeho manželka ██████████ (ďalej aj „navrhovateľka“, spolu aj „navrhovatelia“ alebo „odporcovia“) na Okresnom súde Bratislava I proti právnej predchodkyňi (matke sťažovateľa – ██████████ (ďalej aj „odporkyňa“) žalobný návrh na zaplatenie 340 930 Sk s prísl. Vec bola na okresnom súde zaevidovaná pod sp. zn. 18 C 86/98.

Odporkyňa podala 8. februára 1999 proti uvedenej žalobe protinávrh, pričom sa domáhala započítania svojej pohľadávky voči navrhovateľom vo výške 383 179 Sk „z titulu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia“.

Dňa 17. januára 2011 okresný súd uznesením protinávrh sťažovateľa vylúčil na samostatné konanie. Vylúčená vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 25 C 40/2011. Sťažovateľ poukazuje na to, že „[s]úd po 12 rokoch mal za to, že i keď sa vzájomný návrh odporcu týka tých istých účastníkov konania, s návrhom navrhovateľov skutkovo nesúvisí, jeho dokazovanie má odlišný charakter (ako dokazovanie opodstatnenosti návrhu navrhovateľov) a z doterajšieho obsahu spisu zároveň vyplýva, že jeho prejednanie bude vyžadovať rozsiahlejšie dokazovanie“.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti ďalej uviedol, že okresný súd, čo sa týka pôvodného návrhu vedeného pod sp. zn. 18 C 86/98, nariadil vo veci pojednávania na 25. marec 2011, 18. apríl 2011, 27. máj 2011 a na 27. jún 2011, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým bolo návrhu vyhovené. Sťažovateľ opakovane zdôrazňuje a namieta, že „[s]udkyňa Okresného súdu Bratislava I vo veci vzájomného návrhu napriek tomu, že sťažovateľ pricestoval z Nemecka termín pojednávania nestanovila“. Sťažovateľ podal proti uvedenému rozsudku odvolanie, avšak Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) svojím rozsudkom č. k. 8 Co 283/2011-480 z 20. novembra 2012 napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. Doručením tohto rozhodnutia účastníkom bolo konanie vedené pod sp. zn. 18 C 86/98 týkajúce sa pôvodného návrhu právoplatne skončené 17. januára 2013.

Dňa 1. októbra 2012 bolo vo veci vylúčeného protinávrhu sťažovateľa (vedenej pod sp. zn. 25 C 40/2011) nariadené pojednávanie. Protinávrh bol v tom čase upravený tak, že sťažovateľ sa proti [REDAKOVANÉ] domáhal zaplata 12 719,21 € s prísl., pričom neskôr sťažovateľ svoj návrh rozšíril o požadovanú sumu celkove na 192 531,26 € a za žalovanú bola označená aj [REDAKOVANÉ].

Sťažovateľ namieta, že aj keď o jeho vylúčenom protinávrhu boli nariadené ďalšie pojednávania, okresný súd v tejto záležitosti konal neefektívne a so zbytočnými prietahmi v konaní, preto 26. marca 2014 podal sťažnosť predsedníčke okresného súdu na prietahy v konaní a napriek tomu, že túto sťažnosť 15. januára 2015 zopakoval, napadnuté konanie do podania ústavnej sťažnosti skočené ani na prvom stupni nebolo.

Podľa názoru sťažovateľa v súvislosti s konaním okresného súdu došlo predovšetkým k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, pričom pokiaľ „*ide o kritérium zložitosti veci v ktorej sa domáhal navrhovateľ 1./ a 2./ o úhradu pohľadávky a následne protinávru sťažovateľa na úhradu bezdôvodného obohatenia započítaním, musíme konštatovať, že nejde o spor výnimočný, ale patrí do bežnej agendy všeobecných súdov. V tomto prípade v záujme hospodárnosti mal súd výsostne aplikovať § 112 OSP vzhľadom k tomu, že sa jedná o tých istých účastníkov, tej istej nehnuteľnosti a hlavne išlo o vzájomné pohľadávky vzniknuté užívaním tej istej nehnuteľnosti.* (...)“

Charakter a samotný zlý vývoj sporu a samotná skutočnosť, že sťažovateľovi a rovnakou mierou aj jeho matke - právnej predchodkyni [REDAKOVANÉ] bolo 13 a pol roka ich právo na prístup k súdu odopreté v neprospech sťažovateľa a to tak, že o ich protinávru žiadny súd do 1.10.2011 nekonal a ani nerozhodol. (...)“

Pokiaľ ide o správanie sťažovateľ aj napriek skutočnosti, že prekonával pomerne dlhý úsek cesty, sa až na jednu výnimku zúčastnil všetkých súdnych konaní. Sťažovateľ na všetky výzvy súdu reagoval vždy v lehote aj napriek už pomerne za tie roky nadobudnutú jazykovú bariéru a veľa krát musel pricestovať do Bratislavy, len kvôli doloženiu dokladov, alebo konzultácie s advokátom. (...)“

Čo sa týka postupu súdu treba konštatovať, že Okresný súd v žiadnom prípade nepristupoval k sporu tak, ako mu ukladá § 100 ods. 1 OSP, aby konanie prebehlo čo najrýchlejšie, a aby bolo čo najskôr vo veci rozhodnuté. (...)“

Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] ku dnešnému dňu, čo je vyše 16 rokov nebolo umožnené, aby mohli predstúpiť svedkovia na podporu jeho tvrdení. Štyria veľmi dôležití svedkovia už zomreli. Sudkyňa ku dnešnému dňu vo veci protinávru ani raz nevypočula odporcu v 1./ a 2./ rade. (...)“

Sťažovateľ sa napokon vo vzťahu k prijatej časti sťažnosti domáha toho, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„a. Základné právo [REDAKOVANÉ] (...) na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd postupom Okresného súdu v Bratislave v súdnom konaní sp. zn. 25C 40/2011 (18C 86/1998) porušené bolo.

b. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 60.000.- EUR v súlade s čl. 127 ods. 3 Ústavy SR.

c. Okresný súd Bratislava I v Bratislave je povinný uhradiť trovy konania a trovy právneho zastúpenia [REDAKOVANÉ] na účet JUDr. Helena Dobosová, Advokátska kancelária Ružová dolina 10, Bratislava(...), do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho podpredsedom, listom sp. zn. Spr. 3141/2017 zo 7. marca 2017, ku ktorému bolo pripojené vyjadrenie zákonnej sudkyne, ako aj chronológia úkonov vykonaných v napadnutom konaní.

3.1 Podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol tieto relevantné skutočnosti:

„(...) Po preštudovaní spisového materiálu mám zato, že v predmetnom konaní sp. zn. 25 C 40/2011 nejde o skutkovo, ani o právne zložitú vec. (...)

Sťažnosť v súvislosti s namietanými prietahmi v konaní sp. zn. 25 C 40/2011 bola tunajším súdom riešená už pod Spr. 2125/2014, pričom táto bola vyhodnotená listom zo dňa 26.05.2014 s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania ako dôvodná. Sťažovateľ podal žiadosť o prešetrenie vybavenia sťažnosti, ktorá bola Krajským súdom v Bratislave vyhodnotená ako nedôvodná a neopodstatnená listom zo dňa 30.06.2014, pod Spr. 2181/2014. Tunajšiemu súdu bola dňa 15.01.2015 doručená ďalšia sťažnosť sťažovateľa na prietahy v konaní sp. zn. 25 C 40/2011. Túto sťažnosť súd listom zo dňa 23.03.2015, pod Spr. 2009/2015 vyhodnotil ako opakovanú sťažnosť v súvislosti s namietanými prietahmi konania do podania predchádzajúcej sťažnosti a ako dôvodnú v súvislosti s namietanými prietahmi konania po vybavení predchádzajúcej sťažnosti. Súd zistil prietahy v období od 22.07.2014 do 12.01.2015, ku ktorým došlo z objektívnych dôvodov, a to pre dočasnú práceneschopnosť zákonnej sudkyne a následné vzdanie sa funkcie sudcu zákonnou sudkyňou.

Vychádzajúc zo spisového materiálu a prehľadu jednotlivých úkonov je možné konštatovať, že Okresný súd Bratislava I v konaní sp. zn. 25 C 40/2011 nekonal plynule, a to v období od 11.03.2011 do 11.07.2012, avšak mám za to, že s výnimkou tohto obdobia súd koná vo veci riadne a bez zbytočných prieťahov. V predmetnom konaní došlo dvakrát k zmene zákonného sudcu. Činnosť súčasnej zákonnej sudkyne JUDr. Denisy Cvikovej je vo veci plynulá a smerovala k vydaniu rozsudku zo dňa 26.09.2016, č. k. 25 C 40/2011-439, voči ktorému sa dňa 15.11.2016 sťažovateľ odvolal. (...)

Z chronologického prehľadu úkonov vyplýva, že k predĺženiu konania prispel najmä sťažovateľ, keďže z celkových 11 pojednávaní, ktoré súd vo veci nariadil, bolo 5 odročených z dôvodov na strane sťažovateľa (rozšírenie žaloby, avšak sťažovateľ súdu nepredložil listinné dôkazy odôvodňujúce jeho skutkové tvrdenia, žiadosť sťažovateľa o pripojenie spisov vedených na tunajšom súde, návrh sťažovateľa na výsluch svedkov, doplnenie návrhu sťažovateľa na výsluch ďalším svedkom, následne oznámenie sťažovateľa, že na výsluchu doplneného svedka netrvá). V prípade výsluchu svedkov navrhnutých sťažovateľom, musel súd zisťovať adresu ich pobytu, nakoľko sťažovateľ nevedel uviesť ich presnú adresu pobytu. Priamo na pojednávaní dňa 15.04.2016 sťažovateľ predložil rozsiahle písomné vyjadrenia spolu s rozsiahlymi listinnými dôkazmi (približne 50 strán), s ktorými sa musel súd, ako aj žalovaní oboznámiť. Z tohto dôvodu súd odročil pojednávanie na ďalší termín.

Mám za to, že prieťahy namietané sťažovateľom v podaní zo dňa 15.06.2015 je potrebné posudzovať výlučne vo vzťahu ku konaniu vedenom pod sp. zn. 25 C 40/2011, nakoľko ide o konanie odlišné od konania vedenom pod sp. zn. 18 C 86/1998. Kým v konaní sp. zn. 18 C 86/1998 súd prejednával žalobu žalobcov o náhradu investícií do nehnuteľnosti v spoluvlastníctve sťažovateľa a žalobcov, pričom sa dokazoval druh a rozsah investícií do nehnuteľnosti, tak v konaní sp. zn. 25 C 40/2011 sa sťažovateľ domáha vydania bezdôvodného obohatenia. Je pravdou, že podaním doručeným súdu dňa 10.2.1999 si v konaní sp. zn. 18 C 86/1998 žalovaný uplatnil zaplatenie sumy 383.179,- Sk, avšak v tomto podaní žalovaný výslovne uviedol, že nárok si uplatňuje iba ako obranu proti žalobe, tzv. kompenzačnú námietku. Bolo povinnosťou žalovaného, aby tento nárok riadne špecifikoval, čo žalovaný ako právny nástupca pôvodného žalovaného urobil až na základe súdneho pojednávania, uskutočneného dňa 1.10.2010 písomným podaním doručeným súdu 8.10.2010. Podľa môjho názoru súd nemal dôvod pochybovať o tom, že vzájomný návrh bol

iba kompenzačnou námietskou v konaní sp. zn. 18 C 86/1998 a prejednávateľ vec inak v spoločnom konaní so žalobou. Situácia sa podľa môjho názoru skutkovo zmenila až po doručení špecifikácie vzájomného návrhu podaním doručeným súdu dňa 08.10.2010, keďže na najbližšom pojednávaní dňa 17.1.2011 súd rozhodol o vylúčení vzájomného návrhu na samostatné konanie. Napokon ani sťažovateľ tento postup v priebehu konania sp. zn. 18 C 86/1998 nenamietal. (...)

Konečné rozhodnutie ponechávam na zváženie Ústavnému súdu Slovenskej republiky a v prípade záveru, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov porušené bolo, žiadam, aby súd zvážil dôvodnosť a primeranosť finančného zadostučinenia a nepriznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie v celej uplatnenej výške s poukazom aj na to, že tohto času súd v konaní sp. zn. 25 C 40/2011 priebežne koná. V čase neefektívnej činnosti súdu v konaní sp. zn. 25 C 40/2011 v období od 11.03.2011 do 11.07.2012 bolo predmetom konania vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 12.719,21 € (383.179,- Sk) s príslušenstvom a primerané zadostučinenie by malo byť primerané k predmetu tohto konania a taktiež ku času kedy prípadné prietahy v predmetnom konaní nastali, t. j. od 11.03.2011 do 11.07.2012, čo v danom prípade nie je podľa môjho názoru splnené. Poukazujem na to, že sťažovateľ žiadal o pripustenie zmeny petitu rozšírením až na pojednávaní dňa 1.10.2012, kedy žiadal namiesto pôvodne uplatnenej sumy 12.719,21 € priznať sumu 55.580,56 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 136.950,70 €. (...)

Záverom Vám oznamujem, že Okresný súd Bratislava I podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, netrvá na ústnom prerokovaní veci pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.“

3.2 Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení uviedla tieto relevantné skutočnosti:

«(...) V pôvodnej právnej veci žalobcov v 1/ [REDAKOVANÉ] a 2/ [REDAKOVANÉ] proti žalovanému [REDAKOVANÉ], ktorá vec bola vedená na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 18C/86/1998 bol vzájomný návrh [REDAKOVANÉ] (matky sťažovateľa) vylúčený na samostatné konanie, a to uznesením OS Bratislava I č.k. 18C/86/1998-301 z 17.01.2011, právoplatným dňa 31.01.2011.

Konanie o vylúčenom vzájomnom návrhu [REDAKČNÝ KROK] (po jej smrti dediča [REDAKČNÝ KROK]) je vedené na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 25C/40/2011. Súd prvej inštancie rozhodol vo veci rozsudkom, ktorý vyhlásil dňa 26.09.2016 tak, že žalobu žalobcu [REDAKČNÝ KROK] zamietol a žalovaným priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal žalobca odvolanie dňa 15.11.2016. Ku odvolaniu sa vyjadril žalovaný v prvom rade dňa 29.12.2016 a následne bolo toto vyjadrenie dňa 30.01.2017 zaslané v zmysle § 374 ods. 1 Civilného sporového poriadku na vyjadrenie žalobcovi.

Vzájomným návrhom doručeným súdu dňa 10.02.1999 uplatnila žalovaná v konaní sp.zn. 18C/86/1998 voči žalobcom sumu vo výške 383.179,- Sk spolu s úrokom z omeškania a to titulom vydania bezdôvodného obohatenia. Vzájomným návrhom uplatnený nárok žiadnym spôsobom skutkovo neodôvodnila. Na pojednávaní vo veci sp.zn. 18C/86/1998 konanom dňa 01.10.2010 sa [REDAKČNÝ KROK] (právny nástupca pôvodne žalovanej [REDAKČNÝ KROK]) nevedel vyjadriť z čoho pozostáva vzájomným návrhom uplatnená suma, za aké obdobie bola vyčíslená a žiadal lehotu na špecifikáciu vzájomného návrhu. Až podaním právneho zástupcu, ktoré bolo doručené súdu 08.10.2010 sťažovateľ uskutočnil špecifikáciu svojho vzájomného návrhu.

Súd na pojednávaní v konaní vedenom pod sp.zn. 18C/86/1998 vylúčil vzájomný návrh žalovaného na samostatné konanie, pretože v tomto konaní prejednával žalobu žalobcov o náhradu investícií do nehnuteľnosti v spoluvlastníctve žalovaných a žalobcu, pričom sa dokazoval druh a rozsah investícií do nehnuteľnosti. Vzájomným návrhom sa žalovaný domáhal vydania bezdôvodného obohatenia za „nadužívanie“ spoluvlastníckeho podielu. Z povahy vecí vyplýva, že dokazovanie muselo byť o žalobe ako aj vzájomnom návrhu vedené iným smerom. (...)

Vo veci konali piati zákonný sudcovia. V pôvodnej veci sp.zn. 18C/86/1998 bola zákonnou sudkyňou JUDr. Hausleitnerová, následne JUDr. Zuzana Kučerová a následne Mgr. Patrícia Skotnická, ktorá vzájomný návrh žalovanej vylúčila na samostatné konanie. Dodatkom č. 2 k Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava I na rok 2015 sa dňom 11.03.2015 stala zákonnou sudkyňou vo veci JUDr. Zita Ilčíková po Mgr. Skotnickej a Dodatkom č. 7 k rozvrhu práce OS Bratislava I sa zákonnou sudkyňou dňom 06.10.2015 stala JUDr. Cviková po JUDr. Ilčíkovej.

Dodatkom č. 7 k rozvrhu práce mi bolo pridelených cca 435 nevybavených vecí z toho 265 nerozhodnutých, z toho cca 75 starších vecí ako bola vec žalobcu sp.zn. 25C/40/2011.

Pokiaľ ide o konanie v období, v ktorom som bola zákonnou sudkyňou bolo potrebné pojednávania odročovať z dôvodu doručenia obsiahlych písomných vyjadrení žalobcom priamo na pojednávani spolu s rozsiahlymi listinnými dôkazmi (cca 50 strán), s ktorými sa musel súd ako aj žalovaní oboznámiť, keďže s poukazom na rozsah, nebolo dosť dobre možné oboznamovať sa s obsahom podaní na pojednávani. Žalobca navrhoval dokazovanie výsluchom svedkov, ktorých adresy pobytu nevedel presne uviesť, následne na pojednávani, ktoré sa odročilo za účelom výsluchu týchto svedkov oznámil, že na ich výsluchu netrvá. Obdobne žalovaní priamo na pojednávani predkladali písomné vyjadrenia a listinné dôkazy a za účelom oboznámenia sa s ich obsahom, žiadal žalobca odročenie pojednávania.

Zo spisu vyplýva, že žalobca si síce uplatnil vzájomným návrhom protinárok, avšak tento skutkovo neodôvodnil a neuviedol skutkové okolnosti, na ktorých protinárok zakladá ani nevedel uviesť za aké obdobie si nárok uplatňuje. Žalobca menil (rozširoval) priamo na pojednávani uplatnený nárok, čím spôsobil, že pojednávanie muselo byť odročené, keďže druhá strana nebola pripravená reagovať a vyjadriť sa ku žalobcom uplatnenému nároku po zmene. Nakoniec zo spisu vyplýva, že v súvislosti s návrhom žalovaných na rozhodnutie súdu o zložení preddavku podľa § 141a OSP a zisťovaním majetkových pomerov žalobcu, splnomocnený zástupca žalobcu nepochopil úkony súdu a tieto museli byť opakované a o návrhu žalovaných na preddavok rozhodované súdom opätovne. Žalobca podal návrh na prerušenie konania, ktorý neodôvodnil ani na výzvu súdu, o ktorom musel súd následne rozhodovať. Dĺžku konania ovplyvnili v podstatnej miere účastníci konania, najmä žalobca a to neefektívnosťou a zmätočnosťou svojich úkonov v konaní, na ktoré musel súd následne reagovať, a ktoré toto konanie zbytočne predlžovali.“

3.3 Sťažovateľ prostredníctvom svojej splnomocnenej právnej zástupkyne na uvedené vyjadrenie podpredsedu okresného súdu a zákonnej sudkyne nereagoval, ústavnému súdu iba oznámil:

„(...) ctenému Senátu oznamujeme, že netrváme na tom, aby sa v predmetnej veci konalo ústne pojednávanie.“

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 25 C 40/2011 (pôvodne v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 86/98):

[Dňa 23. júla 1998 podali [REDACTED] a jeho manželka [REDACTED] na okresnom súde proti [REDACTED] (matke sťažovateľa) žalobný návrh „o zaplatenie 340 930 Sk“ z titulu náhrady investícií do nehnuteľnosti v spoluvlastníctve účastníkov konania. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 18 C 86/98. Dňa 5. júla 2006 zomrela [REDACTED], okresný súd pokračoval v konaní s jej právnym nástupcom, so sťažovateľom. Dňa 27. júna 2011 okresný súd žalobnému návrhu [REDACTED] a manželky [REDACTED] vyhovel rozsudkom č. k. 18 C (25C) 86/98-426. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie sťažovateľ. Krajský súd však uznesením č. k. 8 Co 283/2011-480 z 20. novembra 2012 uvedený rozsudok okresného súdu potvrdil. Doručením tohto rozhodnutia odvolacieho súdu účastníkom bolo konanie vedené pod sp. zn. 18 C 86/98 právoplatne skončené 17. januára 2013.]

Dňa 17. januára 2011 okresný súd uznesením č. k. 18 C 86/98-301 vylúčil na samostatné konanie vzájomný návrh sťažovateľa proti [REDACTED] a jeho manželke [REDACTED] na zaplatenie 12 719,21 € s prísl. z titulu bezdôvodného obohatenia. Toto rozhodnutie o vylúčení vzájomného návrhu na samostatné konanie nadobudlo právoplatnosť 31. januára 2011.

Dňa 11. marca 2011 bola vylúčená vec na okresnom súde zaevidovaná pod sp. zn. 25 C 40/2011.

Dňa 11. júla 2012 okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 1. október 2012.

Dňa 3. augusta 2012 sťažovateľ požiadal okresný súd o odročenie nariadeného pojednávania, pretože sa v uvedenom termíne nachádza „na plánovanej ceste mimo Európu“.

Dňa 20. augusta 2012 okresný súd posúdil žiadosť sťažovateľa o odročenie pojednávania ako nedôvodnú, pretože nepreukázal tvrdený dôvod.

Dňa 1. októbra 2012 sa uskutočnilo pojednávanie (aj v prítomnosti sťažovateľa), na ktorom súd pripustil zmenu petitu na zaplatenie sumy 55 580,56 € s prísl. Pojednávanie bolo odročené na účely doplnenia dokazovania na 28. november 2012.

Dňa 10. októbra 2012 okresný súd vyzval sťažovateľa, aby zaplatil súdny poplatok za rozšírený návrh.

Dňa 11. októbra 2012 sťažovateľ doložil do spisu listinné dôkazy.

Dňa 25. októbra 2012 sťažovateľ uhradil súdne poplatky.

Dňa 28. novembra 2012 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 30. január 2013 na účely ďalšieho dokazovania.

Dňa 20. decembra 2012 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcov „v zmysle záverov pojednávania zo dňa 28.11.2012“.

Dňa 31. decembra 2012 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa „na základe výzvy na pojednávaní dňa 28.11.2012“.

Dňa 30. januára 2013 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 18. marec 2013 na účely pripojenia spisov „vedené na tunajšom súde pod sp. zn. 9 Nc 51/1995 a sp. zn. 18 C 86/1998“.

Dňa 4. februára 2013 bolo požiadané o pripojenie uvedených spisov.

Dňa 18. marca 2013 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom odporcovia navrhli v zmysle § 141a Občianskeho súdneho poriadku (v tom čase platného a účinného, pozn.), aby súd zaviazal sťažovateľa zložiť preddavok na trovy konania. Pojednávanie bolo následne odročené na neurčito na účely rozhodnutia o uvedenom návrhu.

Dňa 25. marca 2013 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľa na prerušenie konania.

Dňa 26. apríla 2013 súd vyzval sťažovateľa, aby odôvodnil svoj návrh na prerušenie konania, a súčasne zisťoval u sťažovateľa skutočnosti potrebné pre rozhodnutie o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania.

Dňa 21. mája 2013 sťažovateľ reagoval na uvedenú výzvu súdu.

Dňa 14. novembra 2013 okresný súd uznesením č. k. 25 C 40/2011-137 návrh sťažovateľa na prerušenie konania zamietol.

Dňa 14. novembra 2013 okresný súd uznesením č. k. 25 C 40/2011-139 uložil sťažovateľovi a žalovaným povinnosť zložiť preddavok na trovy konania.

Dňa 9. decembra 2013 sťažovateľ podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 25 C 40/2011-139.

Dňa 5. marca 2014 okresný súd v reakcii na žiadosť sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov zisťoval jeho majetkové pomery.

Dňa 25. apríla 2014 okresný súd vyzval odporcov, aby sa vyjadrili k odvolaniu sťažovateľa proti uzneseniu č. k. 25 C 40/2011-139.

Dňa 29. mája 2014 okresný súd uznesením č. k. 25 C 40/2011-160 opätovne zaviazal sťažovateľa a odporcov na zloženie preddavku na trovy konania. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 19. júla 2014.

Dňa 22. júla 2014 okresný súd nariadil pojednávanie na 20. október 2014.

Dňa 20. októbra 2014 bolo pojednávanie odročené na 19. január 2015 z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Dňa 12. januára 2015 bolo pojednávanie nariadené na 19. január 2015 zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Dňa 21. apríla 2015 okresný súd vyzval sťažovateľa, aby označil svedkov, prípadne iné dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

Dňa 18. mája 2015 sťažovateľ reagoval na uvedenú výzvu.

Dňa 2. decembra 2015 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 28. december 2015.

Dňa 28. decembra 2015 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 8. február 2016 na účely výsluchu svedkov navrhnutých sťažovateľom.

Dňa 22. januára 2016 súd zisťoval adresu svedkov, ktorých sťažovateľ označil, pretože sťažovateľ nevedel uviesť ich presnú adresu pobytu.

Dňa 8. februára 2016 sa konalo pojednávanie, na ktorom boli vypočutí svedkovia navrhnutí sťažovateľom. Pojednávanie bolo odročené na 15. apríl 2016 na doplnenie dokazovania.

Dňa 15. apríla 2016 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 20. jún 2016. Sťažovateľ na pojednávaní predložil obsiahle písomné vyjadrenie k veci spolu s listinnými dôkazmi. Odporcovia žiadali súd o časový priestor na oboznámenie sa s obsahom písomného vyjadrenia a predložených dôkazov.

Dňa 20. júna 2016 sa konalo pojednávanie, na ktorom predložili písomné vyjadrenia odporcovia a založili do spisu listinné doklady. Strany sporu požiadali súd o poskytnutie lehoty do 30. júna 2016 na oboznámenie sa s obsahom písomných vyjadrení a listinných dokladov predložených na pojednávaní. Súd odročil pojednávanie na 26. september 2016.

Dňa 26. septembra 2016 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok č. k. 25 C 40/2011-439, ktorým súd žalobu sťažovateľa zamietol a odporcom priznal náhradu trov konania.

Dňa 15. novembra 2016 sťažovateľ podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu č. k. 25 C 40/2011-439.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že predmetom jeho prieskumu nemohlo byť sťažovateľom označené „*pôvodné konanie sp. zn. 18C 86/98*“, pretože ústavný súd zo zapožičaného spisu zistil, že toto konanie bolo právoplatne skončené už 17. januára 2013, teda dávno predtým, ako sa sťažovateľ predmetnou sťažnosťou obrátil na ústavný súd (17. júna 2015).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o vzájomnom návrhu sťažovateľa proti [REDAKOVANÉ] a jeho manželke [REDAKOVANÉ] na zaplatenie 12 719,21 € s prísl. vedenom pod sp. zn. 25 C 40/2011 dochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľa (ako navrhovateľa) na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prierahov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov garantované

v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Napokon ani podpredseda okresného súdu, ani zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení nepoukázali na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré do vyhlásenia meritórneho rozhodnutia trvalo 5,5 rokov. Ústavný súd pritom konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci bez akýchkoľvek zákonných alebo iných dôvodov nečinný od 11. marca 2011 do 11. júla 2012 (šestnásť mesiacov), od 21. mája 2013 do 14. novembra 2013 (šesť mesiacov) a od 18. mája 2015 do 2. decembra 2015 (šesť mesiacov). Okresný súd teda minimálne dva roky vo veci nevykonal žiadne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako navrhovateľ počas napadnutého súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). K priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Na množstvo „*vybavovaných*“ vecí, na ktoré poukázala zákonná sudkyňa, ani v danej veci nebolo možné prihliadať. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03 a v ňom cit. predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len

v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci – a teda vykonanie spravodlivosti – bez zbytočných prieťahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec, a preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení okresného súdu (I. ÚS 6/06).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Pretože vo veci bol 26. septembra 2016 vyhlásený rozsudok, ústavný súd nevyhovel návrhu sťažovateľa podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a o tomto návrhu sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu v bode 4.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať finančné zadost'učinenie vo výške 60 000 €, pretože „samotný zlý vývoj sporu a samotná skutočnosť, že sťažovateľovi a rovnakou mierou aj jeho matke - právnej predchodkyni [REDAKOVANÉ] bolo 13 a pol roka ich právo na prístup k súdu odopreté v neprospech sťažovateľa a to tak, že o ich protinávhrhu žiadny súd do 1.10.2011 nekonal a ani nerozhodol“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k záveru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre s'ťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv s'ťažovateľa považuje za primerané vo výške 2 000 €. Ústavný súd pritom prihliadol aj na to, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (napr. II. ÚS 67/03), ako aj na celkové trvanie právnej neistoty s'ťažovateľa, ale i na skutočnosť, že okresný súd v posudzovanom konaní 26. septembra 2016 vo veci meritórne rozhodol.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

S'ťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 12. mája 2015 a podanie s'ťažnosti z 15. júna 2015). Za dva úkony vykonané v roku 2015 patrí odmena v sume dvakrát po 139,83 € a režijný paušál dvakrát po 8,39 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia s'ťažovateľa predstavujú celkove sumu 296,44 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2017